

# CẨM nang cho các bậc cha mẹ

Kathy Trần

Tiểu muội đọc được bài viết về vai trò của cha mẹ già trong xã hội ngày nay của giáo sư Nguyễn thị Hồng Diệp. Đây là một bài rất thực tế và phản ánh đúng phần lớn tâm trạng của những người trong thế hệ chúng ta, hơn nữa, lại rất có ích lợi cho quý vị đang làm phụ huynh cũng như làm con các cụ nên tiểu muội xin phép giáo sư được trích phần lớn bài viết trình quý vị.

“... Người Mỹ gọi thế hệ của chúng tôi, những người vừa làm cha mẹ, vừa a bị làm con, chết kẹt ở giữa y như một miếng thịt kẹp trong hai lát bánh mì. Tiếng Mỹ gọi là the sandwich generation. Một thế hệ còn bị ảnh hưởng của những bài luân lý giáo khoa thư, còn mang nặng tâm tư, đạo lý của những bài học thuộc lòng, kiểu như:

Công cha như núi Thái Sơn

Nghĩa mẹ như nước trong nguồn chảy ra

Một lòng thờ mẹ kính cha

Cho tròn chữ hiếu mới là đạo con.

Chúng tôi trân mình đóng hai vai trò, vừa làm bố mẹ cho đám con mình, vừa làm một người con hiếu thảo cho cha mẹ mình.

Thế hệ chúng tôi chưa thể chấp nhận việc gửi cha mẹ vào nhà dưỡng lão, dù là nhà dưỡng lão đắt tiền. Mà dù có muốn gửi thì các bậc cha mẹ của chúng tôi cũng từ chối thẳng thừng. Các cụ sợ nhà dưỡng lão thứ nhất vì e mất mặt với bà con, vì mang tiếng có con mất dạy, không lo phụng dưỡng cha mẹ già. Đó là vấn đề tâm lý. Thứ hai, các cụ không chịu đi nhà dưỡng lão vì cho tới nay, chỉ có nhà dưỡng lão dành cho người Mỹ, các cụ vừa sợ ngôn ngữ bất đồng, vừa không quen với cách sinh hoạt và ăn uống của người Mỹ ...”

Thế hệ “bánh mì kẹp thịt”, theo giáo sư Hồng Diệp, khổ lắm vì các cụ đã già nên lắm cảm, nấu nướng có thể gây cháy nhà này, hay giận dữ này, hay than phiền với bạn bè rằng con cái hỗn láo này. Ở chung thì các cụ hay xen vào chuyện vợ chồng của các con - dù các con đã có cháu nội ngoại đùm đê – làm khó cho các con. Hơn nữa, các cụ không chịu chia thì giờ để người con mà cụ yêu mến nhất cứ bị ở với cụ hoài, không được xả hơi tí nào cả...vv

Sau khi kể đúng y những khó khăn khi ở với mẹ già, mẹ mất rồi, nghĩ lại những khó khăn đã qua, nghĩ lại phận mình, giáo sư Hồng Diệp bèn “hạ quyết tâm”:

1. Khi con tôi muốn (hay không muốn) tôi làm việc gì, tôi sẽ nghe lời nó, vì khi nó muốn thế là muốn tốt cho cả đôi bên, tôi và nó.
2. Tới một tuổi nào đấy, tôi không nên làm việc nào đụng chạm với lửa, rất có thể vì quên, tôi sẽ gây nguy hiểm cho chính tôi và nhiều phiền nhiễu lớn cho con cái.
3. Tôi hứa sẽ không ở luôn với một đứa con mà sẽ chia gánh nặng ra cho tất cả các con. Khi con tôi muốn tôi đi chơi xa, tôi dù không thích hay không được khoẻ cũng đi để cho nó có “a break” như tôi hàng mong muốn trước kia.
4. Khi các con tôi có những điều bất hoà, tôi tuyệt đối không xen vào chuyện của chúng nó và nhất định sẽ không bên con mà chỉ trích chồng hay vợ nó.
5. Những buổi tối, khi gia đình nó xum họp, xem TV với nhau, tôi nên tránh mặt để chúng nó được tự do mà không nên cùng ngồi xem TV với chúng với chúng.
6. Tôi không nên đưa ra những lời khuyên bảo khi không được hỏi đến. Tôi phải luôn luôn tâm niệm rằng con tôi đã trưởng thành, đã có gia đình và mọi quyết định quan trọng trong gia đình nó

sẽ do vợ chồng nó quyết định mà không ăn chung gì đến tôi.

7. Tôi luôn luôn giữ gìn sức khỏe để càng ít làm phiền con cái càng tốt, cũng không nên làm nũng, lâu lâu lại than đau ốm để đòi được chú ý đến.

8. Tôi luôn luôn ăn mặc gọn gàng, phải biết cách tự bằng lòng với chính mình, có những thú vui riêng và tự săn sóc bản thân, có một cuộc sống biệt lập với con cái mặc dù tôi ở chung với chúng.

9. Tôi sẽ cố gắng không làm gánh nặng cho con cái. Khi sức khỏe của tôi không cho phép tôi sống tự lập mà cần đến người khác giúp đỡ, tôi sẽ tự nguyện đi nhà dưỡng lão vì con tôi còn phải có những bổn phận riêng đối với vợ chồng, con cái nó.

10. Tôi sẽ cố gắng thu xếp giấy tờ pháp lý, tiền bạc của tôi một cách rõ ràng, rành mạch để khi có chuyện gì xảy ra, các con tôi không mất thì giờ tìm kiếm.

11. Ngoài những chúc thư ra, nếu tôi có những điều gì cần dặn dò con cái sau khi tôi ra đi, tôi sẽ viết thành một danh sách để các con tôi có thể theo đó mà làm.

12. Một điều cuối cùng nhưng quan trọng nhất là tôi không coi các con tôi có bổn phận phải phụng dưỡng tôi. Những điều chúng làm là vì lòng yêu thương tự nguyện. Cho nên tôi luôn luôn phải nói cho chúng biết là tôi rất cảm ơn chúng đã không bỏ rơi tôi trong lúc tuổi già.

Tất cả những điều trên đều là sự thật nhưng nghe kỹ lại thì cũng có nhiều xót xa.

Những đứa con được mẹ sinh ra, nâng niu bông ẵm, cha yêu quý như ngọc như ngà.

Khi con biết đi học, người cha, người mẹ đã bỏ biết bao thì giờ săn sóc, chăm lo việc học hành cho con. Mẹ lo miếng ăn, giấc ngủ, cha lo kiếm tiền nuôi con ăn, dạy dỗ con học. Biết bao mồ hôi, nước mắt đã đổ xuống vì con?

Nhiều bậc cha mẹ, vì hoàn cảnh, chưa bao giờ biết đến thú vui riêng mình. Họ sống vì con, lo lắng đầu tắt, mặt tối chưa đủ nuôi con, ăn không đủ no và cũng không đủ sức cho con tới trường, nói gì đến giải trí, đến thì giờ riêng tư?

“Trẻ cậy cha, già cậy con!”

Cả cuộc đời là hai chữ vất vả, hy sinh. Đến khi về già, tuổi già, sức yếu hoặc bệnh hoạn là lúc phải nghĩ đến nương dựa vào con thì lại là lúc qua một xã hội khác.

Riêng những người di tản buồn chúng ta, hơn phần tư thế kỷ đã qua, biết bao nhiêu thế hệ thứ nhất, hay thế hệ một rưỡi đã trở thành thế hệ bánh mì thịt?

Cha mẹ vẫn cha mẹ Việt Nam, các cụ dù có tân trang, có ráng cải thiện đầu óc, cải thiện cách sống và suy nghĩ đến mấy thì vẫn còn Việt Nam.

Lũ con hoặc lớn lên trên đất người hoặc sinh thành trên xứ người thì không còn là Việt Nam. Chúng có thể còn aên uống theo lối Việt Nam nhưng cách suy nghĩ, hành động, tình cảm bảo đảm đã 80% không là Việt Nam nữa rồi. Với 20% Việt Nam còn lại đó, chúng ta không thể nào hy vọng có được những đứa con hiếu hạnh theo kiểu Việt Nam ngày xưa nữa.

Đừng hòng tính toán:

“Áo mặc sao qua khỏi đầu”,

Đừng so sánh, đợi chờ:

“Cá không ăn muối cá ươn,

Con cãi cha mẹ trăm đường con hư!”

Cuộc sống mới, nếu ta là người lớn mà không thích hợp được sao lại bắt bọn trẻ thích hợp với lối sống, lối suy nghĩ mà chúng chưa từng trải qua?

Tất cả người chung quanh chúng sống như thế, nghĩ như thế, tính toán như thế, có những ràng buộc, vất vả như thế thì tại sao chúng lại có thể là ngoại lệ được?

Cũng vẫn một tấm lòng thương con của các bậc cha mẹ, giáo sư Hồng Diệp đã nói lên tâm trạng mình và cũng là tâm trạng cả một thế hệ người di tản buồn. Không những thế, ngay những nước mình đang ở nhờ người ta cũng cùng tâm trạng, cùng vấn đề như mình cơ mà. Thế nên người Mỹ mới tự gọi thế hệ của họ là “The sandwich generation!”

Bà giáo ẩm ức kêu ầm lên:

- Nhưng mà... Nhưng mà...Như thế có công bằng cho các bậc cha mẹ thế hệ này không? Trên thì phải lo lắng, săn sóc, kính cha, kính mẹ. Sợ các cụ tủi thân, tội nghiệp. Dưới thì phải ngọt ngào, chiều chuộng, hiếu đễ với con, sợ chúng nó theo lối sống mới, mình không hiểu nó hay nó không hiểu mình thì phiền lắm, mất con có ngày!

Tiểu muội cười:

- Bà nói gì mà nghe thê thảm vậy?

- Chứ lại không à? Con cái bây giờ nó còn hơn cha mẹ mình nữa. Ăn học là chỉ ăn học chứ có nhờ vả gì được nó đâu?

Nhà báo đang loay hoay rửa bát, quay lại, chen vào:

- Tại bà không sai nó...

- Ở đó mà sai, nó phân bì nói bạn nó chẳng phải làm việc bao giờ mà còn được mua xe mới, quần áo hiệu ngon lành kia kìa. Tôi nói thật, mình hầu hạ nó ăn uống, quần áo giặt giũ, săn sóc ngày đêm. Chưa hết, nhờ nó có chuyện gì buồn rầu, bố mẹ phải an ủi, hỏi han, sớm viếng, khuya hầu còn hơn mẹ già...

Bà Mẹ Việt Nam thở dài:

- Ấy là việc trong nhà, việc ngoài đường thì đưa đón nó đi học, đi thể thao, đi học cái này, làm cái kia đủ việc. Suốt ngày vác xe chạy ngoài đường có kém gì con mẹ tài xế taxi không công? Ôi cha! nói thật với bà, thế nên, ngày xưa các cụ đành tự an ủi:

“Một cuả, một con chẳng ai từ!”

Bà Giáo cười:

- Bây giờ thì người ta từ ráo. Thuốc ngừa thai cứ uống tha hồ, bao giờ hết cơn sợ có con hay bao giờ mệt mỏi, hết muốn bay nhảy nữa thì ngưng thuốc là vừa. Thời buổi văn minh, có con hay không là quyền của các bà.

Tiểu muội hỏi lại bà:

- Thế nhưng khi người ta có con, người ta lại vướng vào cái vòng luẩn quẩn yêu thương, hầu hạ con cái rồi lại tủi thân khi mình đã già và con không có điều kiện cũng như thiện chí lo lắng cho cha mẹ già như thế hệ mình ngày nay, phải không ạ?

Bà Giáo ngập ngừng:

- Thì... đó là cái vòng luẩn quẩn luân hồi của nhà Phật bà ạ. Đã là con người, đã có thất tình, nhục dục thì tránh sao cho khỏi. Chỉ có cách làm sao cho cái nghiệp của mình nhẹ bớt đi, sống hiểu biết, phù hợp thời thế thì mới tâm hồn thoải mái, thế thôi.

Thấy các bà bàn tán một hồi, có vẻ xuống tinh thần quá, ông giáo xen vào:

- Ôi chào, các bà chỉ lo xa. “Giọt trước chảy đâu, giọt sau chảy đấy.” Các bà cứ làm hết bổn phận các bà thôi chứ, còn chuyện nước chảy qua cầu tới đâu thì tới.

Mẹ Việt Nam cảm tờ cảm nang sống với con của giáo sư Hồng Diệp, gạch dưới những đoạn đặc ý nhất, lầm nhấm đọc rồi phân trần:

- Tôi nắm được nguyên tắc ở với con rồi. Mai sau nếu chúng ta may mắn được ở với các con thì nhớ lấy điều châm ngôn quan trọng nhất là: “tôi sẽ nghe lời nó”. Các bà cứ nhớ thế cho tôi, ngày nay tuy nó còn bé, nó còn dại nhưng nó không phải nghe lời mình, còn mình đã già, mình phải nghe lời nó đây.

Bà Giáo lắc đầu:

- Đây chưa phải là nguyên tắc chính, theo tôi thì khi mình ở với chúng mình phải biết vai trò phụ của mình, Theo tôi thì mình phải tôn trọng những giờ phút riêng tư của chúng nó. “để chúng nó được tự do mà không nên cùng ngồi xem TV với chúng với chúng.”

Bà nhà báo đã rửa bát xong, đi ra xa-lông, ngồi xuống, gật gù:

- Đúng, hể vợ chồng, con cái nó thân mật thì nên nhờ chúng cần những giờ phút “gia đình” của chúng chứ không phải của cả đại gia đình.

Bà Giáo thấy có đồng minh, liền hăng hái:

- Còn nữa, chớ có lăm mồm, góp ý kiến, ý ong gì vào chuyện nhà của nó. Vợ chồng nó mà xào xáo là mình chết sớm đấy. “Tôi không nên đưa ra những lời khuyên bảo khi không được hỏi đến. Tôi tuyệt đối không xen vào chuyện của chúng nó.” và... “Khi sức khoẻ của tôi không cho phép tôi sống tự lập mà cần đến người khác giúp đỡ, tôi sẽ tự nguyện đi nhà dưỡng lão ...” Các bà nghe chưa?

Mẹ Việt Nam thở dài:

- Chưa hết, muốn cho cuối con đường đời ở với con có nhiều hoa thơm, cỏ đẹp cho cả hai bên, ta phải luôn tâm niệm rằng: Tôi không coi các con tôi có bổn phận phải phụng dưỡng tôi. Những điều chúng làm là vì lòng yêu thương tự nguyện. Cho nên tôi luôn luôn phải nói cho chúng biết là tôi rất cảm ơn chúng đã không bỏ rơi tôi trong lúc tuổi già.

Ông Giáo thở ra còn dài hơn bà bạn:

- Các bà ơi. Các bà cứ thở than mình là bánh mì kẹp thịt nhưng tôi thấy cái phần “bánh mì con” sao lại nặng nề hơn phần “bánh mì bố mẹ” rất nhiều. Các bà lo phần cho con cái nhiều hơn các cụ rồi đó. Các bà có công bằng đâu nào?

Các bà ngẩn mặt ra:

- Ừ nhỉ, thì ra nước mắt bao giờ cũng chảy xuống, mình đã lo cho nó cả đời, đến lúc về già lại cũng lo cho chúng nó, lo cảm ơn nó lo cho mình không bằng phần mười mình lo cho chúng nó! Thật chán mớ đời!